बहुलं छन्दसि । (७३/३४००)

छन्दसि विषये शपो बहुलं लुग् भवति । अदिप्रभृतिभ्य [1]उक्तस्ततो न भवत्यपि – 'वृत्रं हनति' (ऋ. ८. ८९.३) । 'अहिः [2]शयते' (ऋ. १.३२.५) । अन्येभ्यश्च भवति – 'त्राध्वं नो देवाः' (ऋ. २.२९.६) ॥

यङोऽचि च । (७४/२६५०)

[3]यङो लुग् भवति अचि प्रत्यये परतः । चकारेण बहुलग्रहणमनु[4]कृष्यते, न तु छन्दसि इति । तेन छन्दसि भाषायां च यङो लुग् भवति । लोलुवः । पोपुवः । सनीस्रंसः[5] । [6]दनीध्वंसः (३.१.१३४/२८९६) । बहुलग्रहणाद[7]नच्यपि भवति । शाकुनिको लालपीति । दुन्दुभिर्वावदीति (७.३.९४/२६५१) ॥

जुहोत्यादिभ्यः श्लुः । (७५/२४८९)

शप् अनुवर्तते, [8]न यङ । जुहोत्यादिभ्यः [9]उत्तरस्य शपः श्लुर्भवति । लुकि [10]प्रकृते श्लुविधानं [11]द्विर्वचनार्थम् (६.१.१०/२४९०) । जुहोति । [12]बिभर्ति । नेनेक्ति ॥

बहुलं छन्दसि । (७६/३४०१)

छन्दसि विषये बहुलं शपः श्लुर्भवति । [13]यत्रोक्तं [14]तत्रं न भवति, अन्यत्रापि भवति । जुहोत्यादिभ्यस्तावन्न भवति – 'दाति प्रियाणि[15]' (ऋ. ४.८.३) । '[16]धाति देवम्' (ऋ. ७.९०.३) । अन्येभ्यश्च भवति – 'पूर्णां विवष्टि' (ऋ.७.१६.११) । '[17]जनिमा [18]विवक्ति' (ऋ. ९.९७.७) ॥

गातिस्थाघुपाभूभ्यः सिचः परस्मैपदेषु । (७७/२२२३)

लुक्[19] अनुवर्तते, न श्लुः । गाति स्था घु पा भू इत्येतेभ्यः [20]परस्य सिचो लुग् भवति, परस्मैपदेषु [21]परतः । अगात् । अस्थात् । अदात् । अधात् । अपात् । अभूत् ।

[१७६] गापोर्ग्रहणे इण्पिबत्योर्ग्रहणम् । (म. भा. १.४९५)

गायतेः [22]पातेः च न भवति । अगासीन्नटः (म. भा. १.४९५) । अपासीन् नृपः ।

परस्मैपदेषु इति [23]किम् ? अगासातां ग्रामौ देवदत्तेन ॥

---

1. इत्युक्तमुत्तरतस्ततो न भवति. 2. शयति क. 3. अचिप्रत्यये परतः यङो लुक् भवति फ. 4. अनुवर्तते ह. 5. मरीमृजः इत्यधिकम् ग. 6. दनिस्रंस ग. 7. अन्यत्रापि क. इ. 8. न यङ नास्ति ग. 9. धातुभ्यः इत्यधिकम् क. ह. 10. प्राप्ते ह. 11. द्विर्वचनाद्यर्थम् । द्विर्वचनाभ्यासे च गुणानां ग्रहणम् क, द्विर्वचनाद्यर्थम् ड. इ, द्विर्वचनाभ्यासे तु उगुणः इ. 12. बिभेति बा. शा. 13. यत्रोक्तः ब. ड. ह. 14. तत्रोक्तं फ. 15. विद्वत्सु इत्यधिकम् इ. 16. धाति प्रियाणि मुद्रितः पाठः, ह. 17. जनिमा नास्ति ग.ह. 18. विवष्टि ह, अर्चांसि विवष्टि इ, विभक्ति न्या. 19. इति इत्यधिकम् क, वाक्यमिदं नास्ति ह. 20. उत्तरस्य क. इ. फ, यरस्य नास्ति ब. 21. परतः नास्ति ब. 22. पायतेः ग. 23. किमर्थम् इ.